

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 378.014.61:316.77

DOI: 10.12958/2227-2844-2021-2(340)-1-211-222

Отравенко Олена Вікторівна,

кандидат педагогічних наук, доцент;
доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка», м. Старобільськ, Україна.
yelenot@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-8308-5895>

Шехавцова Світлана Олександрівна,

доктор педагогічних наук, професор, декан факультету іноземних мов
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
м. Старобільськ, Україна.
shekhavtsova1@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-8196-8977>

Довгань Надія Юрївна,

доктор педагогічних наук, доцент;
професор кафедри хортингу та реабілітації
Університету державної фіскальної служби України,
м. Ірпінь, Україна.
dovgan_n61@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-4715-028X>

АКАДЕМІЧНА ГРАМОТНІСТЬ ЯК ЗАСІБ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В умовах стрімкого розвитку сучасних інформаційних технологій в європейському просторі вищої освіти визначають необхідність якісних змін підготовки конкурентоспроможних фахівців, спрямованих на запити роботодавців.

Основними проблемами в закладах вищої освіти є: недостатня профільна підготовка здобувачів освіти, невідповідність вимог, що висуваються до сучасного фахівця ринком праці та змісту навчання (знань, практичних умінь та професійних навичок) й навчально-методичного забезпечення; недосконала та переважно традиційна система методів навчання; оцінки рівня професійної підготовки фахівця, який не відповідає вимогам ринку праці та роботодавців; недосконалість і недостатність науково-методичного забезпечення моніторингу і

контролю якості професійної підготовки фахівців, системи ефективних діагностичних методик для оцінки рівня професійної підготовки студентів (Отравенко, 2019, с. 223).

Дієвість реформування вітчизняної системи освіти передбачає необхідність формування в студентській молоді професійних компетенцій у процесі навчання, у змісті яких важлива роль належить навичкам міжкультурної комунікації та академічній грамотності.

Згідно аналізу літературних джерел, міжкультурна комунікація передбачає спілкування між носіями різних мов і культур. Комунікативною основою взаємодії спільнот різних культур є мовлення. Мовленнєва комунікація – це процес спілкування за допомогою мови, який має свої внутрішні закони й базується на певній системі культурних норм. Уміння використовувати мову проявляється через грамотність, а тому необхідною умовою реформування вітчизняної освіти є пошук дієвих форм та методів формування академічної грамотності студентів у процесі навчання (Короткіна, 2017; Лавриненко, 2017; Шехавцова, 2015).

Питання формування академічної грамотності та міжкультурної комунікації здобувачів освіти розглядали вітчизняні та зарубіжні науковці (В. Green, 1999; І. Тяллева, 2013; О. Асадчих, 2016; І. Короткіна, 2017; Т. Лавриненко, 2017; Н. Смирнова, 2015; С. Шехавцова, 2007) та ін.

Метою роботи є аналіз теоретичних і методичних підходів до формування у студентської молоді навичок з академічної грамотності, яка є запорукою якості освіти, конкурентоспроможності в професійному середовищі та сфері міжнародних наукових комунікацій.

У сучасних умовах, зі збільшенням використання цифрових комунікаційних технологій в освітньому процесі та їх доступності, модель змішаного навчання набуває масштабного значення і може передбачати інтеграцію освітньої діяльності та впровадження цифрових комунікацій для розвитку комунікаційної компетентності здобувачів (Отравенко, 2020, с. 63).

Науковець С. Радул у своєму дослідженні розглядає міжкультурну компетентність майбутнього вчителя іноземної мови, як інтегративну характеристику особистості, що уособлює сукупність професійно-важливих знань, умінь та навичок, систему мотивів та ціннісних орієнтацій, необхідних для ефективного розв'язання завдань професійної та міжкультурної діяльності, що забезпечують функціональну здатність до діяльності в ситуації міжкультурної взаємодії в стилі співпраці та толерантності (Радул, 2014, с. 8).

У свою чергу, О. Місечко одним із ключових принципів міжкультурної іншомовної освіти вважає принцип діалогу культур, під яким науковець розуміє готовність при порівнянні культурних проявів, культурного тла і культурних норм в різних країнах до шанобливого сприймання різних поглядів, навіть тих, з якими важко погодитися, критичного ставлення до усталених тверджень, відкритого обміну

думками на основі взаєморозуміння й поваги до культурного розмаїття. Засоби міжкультурної іншомовної освіти (зокрема, навчальні підручники) теж мають бути адекватними (Місечко, 2018, с.70).

Слід відзначити, що грамотність є основою для навчання протягом усього життя. Вільне володіння літературною мовою дає можливість здобувачу вищої освіти висловлювати власну думку, уникати конфліктів, знаходити порозуміння в суспільстві.

В умовах сучасних викликів сьогодення заклад вищої освіти є виробником освітніх програм, які він пропонує на ринку освітніх послуг, і з якими він виходить на ринок праці, опосередковано, через своїх випускників. Це все зумовлює становлення академічної доброчесності. Неприйнятним є плагіат, списування, несанкціоноване використання чужих напрацювань. Дотримання академічної доброчесності для студентської молоді передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання достовірної інформації про результати власної наукової діяльності (Ісаєва, Кармазіна, 2018, с.110–111). Отже, академічна доброчесність означає, що в процесі освітньої та науково-дослідної діяльності здобувачі вищої освіти керуються принципами чесності, чесною праці та навчання.

Характеризуючи суб'єкт-суб'єктну взаємодію, С. Шехавцова звернула увагу на кардинальну зміну функцій викладача та студентів в процесі навчання. Мова йде про відмову викладачів від традиційної домінуючої ролі в освітньому процесі. Натомість, при зазначеній педагогічній взаємодії викладачі набувають нової ролі: пізнавальної діяльності. З одного боку педагог намагається абстрагуватися від освітнього процесу і надати більшої свободи дії студентові, а з іншого, – він включається в освітній процес і коригує діяльність студентів. На думку науковця, ключова функція педагога полягає саме в створенні та організації педагогічних ситуацій, які сприятимуть розвитку таких особистісних якостей студентів як самостійна пізнавальна активність та ініціативність (Шехавцова, 2014, с. 52).

Розглядаючи міжкультурну комунікацію, С. Шехавцова зауважила, що майбутні вчителі повинні бути готовими до міжкультурного спілкування із представниками інших країн, до вибору відповідного стилю соціокультурної поведінки та бути здатним до підтримання діалогу, при цьому вміти використовувати та знаходити нестандартні рішення у незнайомих соціокультурних ситуаціях. Використання та реалізація таких ситуацій у позааудиторній діяльності студентів буде визначати рівень їхньої соціокультурної компетентності та рівень адаптації в іншомовному середовищі (Шехавцова, 2007, с. 18).

Міжкультурна комунікація може виявлятися в таких формах (рис.1):

Рис. 1. Форми прояви міжкультурної комунікації.

В англійській мові слово «академічний» означає все те, що пов'язано з навчанням і освітою: *academic success* (успіхи в освіті), *academic skills* (навчальні навички), *academic achievement* (навчальні досягнення), *academic competence* (здібності до навчання) та ін. І. Короткіна звернула увагу на те, що з розширенням міжнародних контактів і спільних проектів із зарубіжними освітніми установами слово «академічний» стало все частіше використовуватися і без врахування його основного значення (Короткіна, 2017, с. 137–138).

Поняття «академічна грамотність» трактується авторами по-різному. Отже, далі розглянемо визначення поняття «академічна грамотність» за різними авторами (таблиця 1).

Таблиця 1

Визначення поняття «академічна грамотність» за різними авторами

Автор, рік	Поняття «Академічна грамотність»
В. Т. Green, 1999	Академічна грамотність – це сукупність навичок і компетенцій, пов'язаних з переданням знань. науковець звертає увагу на те, що поняття академічної грамотності широко використовується в західній системі освіти, де вона займає одне з головних проблем у визначенні рівня підготовки студента до академічної діяльності (навчанні в закладі вищої освіти), а також рівня кваліфікації фахівця і ступеня його професійної компетентності.
Н. В. Смирнова, 2015	Академічна грамотність – це здатність транслювати академічний письмовий дискурс на базі іншомовних професійно орієнтованих академічних текстів, критично мислити, підвищувати свою самоосвітню компетентність в учбовій і професійній цілях, де метою академічного дискурсу є соціалізація студента в університеті і орієнтування його на породження нових знань як цінності (позиція науковця загалом спрямована на англомовного студента і підвищення його наукової комунікації засобами англійської мови).

О. В. Асадчих, 2016	Академічна грамотність – це система знань та комплексного розвитку мовленнєвих компетенцій письма, читання, говоріння та аудіювання, необхідних студентам для участі студентів у міжкультурній академічній комунікації.
Т. П. Лавриненко, 2017	Основу академічної грамотності складають уміння: оперувати різними «мовами», розуміти відмінності між цими «мовами», розуміти самі ці «мови», тобто аналізувати і критично осмислювати різні трансформовані види, інформації та докази, побудовані на основі визначених знань і методів.

У свою чергу, І. Короткіна звертає увагу на те, що якщо працювати з текстом за всіма законами академічної грамотності, то для його публікації за кордоном досить буде лише перевести його на англійську мову, і ніякої перекладач не спотворить його (Короткіна, 2017, с. 11).

Слід підкреслити, що англійська мова для академічних цілей (English for Academic Purposes) являє собою мовний стиль, який використовується для написання різних академічних робіт (есе, курсових, кваліфікаційних робіт та ін.). Отже, академічне письмо прививає навички логічно мислити і говорити англійською мовою. Як зауважує І. Тяллева, академічне письмо – професійно-орієнтована продуктивна творча діяльність зі створення наукового тексту, заснованого на знанні наукової лексики і наукового стилю, на володінні навичками роботи з науковими текстами (конспектування, анування, рецензування), на уміннях логічно і змістовно створити власний науковий текст і представити його в письмовій та усній формі, на знанні норм представлення такого наукового тексту (Тяллева, 2013).

Ми підтримуємо думку Т. Лавриненко, яка звернула увагу на розвиток навичок академічного письма у вітчизняних закладах вищої освіти, що здійснюються в межах окремої дисципліни, а за кордоном студенти пишуть академічні роботи з різних навчальних дисциплін (Лавриненко, 2017, с. 64).

Ми згодні з І. Короткіною, що основним фактором, який визначає міжнародні норми інформаційного обміну в науковому середовищі, є процеси глобалізації та перехід до інформаційного суспільства. В останні роки на передній план висуваються проблеми подолання міжкультурних і міждисциплінарних бар'єрів, доступність результатів нових наукових досліджень міжнародному співтовариству та швидкість їх поширення. Для вирішення цих проблем потрібно виробити єдину систему принципів організації інформації, а в академічному середовищі – систему навчальних методик. Крім того, для ефективної і швидкої комунікації науковій спільноті потрібна єдина мова публікацій, якою стала англійська мова, як вже сформована мова міжнародного спілкування (Короткіна, 2017, с. 9).

Науковець С. Шехавцова, говорячи про організацію дистанційної суб'єкт-суб'єктної педагогічної взаємодії, звернула увагу на те, що в організації такої форми значущу роль відіграє зворотній зв'язок. У

соціально-психологічному контексті це означає отримання інформації від оточуючих про те, як вони сприймають поведінку того чи іншого студента в процесі дистанційної взаємодії. Зворотній зв'язок надає можливість студентам усвідомити та скоригувати власну активність відповідно до оптимальної стратегії діяльності в штучно створеному середовищі. Надалі студенти мають можливість набутти безпосередньо суб'єктний досвід у реальному житті (Шехавцова, 2015, с. 320).

У ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» на основі комунікативної взаємодії студенти та викладачі обговорюють творчі проекти, використовують цифрові інструменти та веб-сервіси проектування мультимедійних електронних освітніх ресурсів на основі системи Moodle (освітньому порталі університету). На заняттях студенти та магістранти виконують творчі завдання, приймають участь в діалогах, ділових іграх, тренінгах, диспутах, презентацій з академічного письма (українського, англійського), конкурсів мовної майстерності та ін. Викладачі, в умовах карантину, налаштовують способи зворотного зв'язку зі здобувачами освіти, замінюють очні практичні заняття на формат відео зв'язку онлайн за допомогою ресурсів Teams, Google Meet, Zoom, MyEnglishLab; змінюють формат контролю з використанням онлайн тестувань та виконання творчих завдань; пристосовують соціальні мережі Viber, Facebook, Instagram, Telegram, Skype для активного спілкування і комунікації; змінюють формат проведення заліків та екзаменів.

Висновки. З метою підвищення ефективності фахової підготовки здобувачів та якості системи вищої освіти, освітнє середовище повинне формувати нове академічне співтовариство з академічною грамотністю, академічною доброчесністю, а в умовах карантину – приділяти велику увагу ефективній онлайн-комунікації. Для цього в закладах вищої освіти необхідно створити систему комплексного розвитку академічної грамотності на всіх етапах освіти, що вимагає активізації обговорення цих питань у зарубіжних виданнях, які мають імпаکت-фактор, фахових періодичних виданнях, на наукових конференціях, форумах, семінарах, вебінарах, тренінгах тощо.

У наступних публікаціях розглянемо досвід підготовки фахівців в університетах Європи, що увиразнить процес формування академічної грамотності та академічної доброчесності здобувачів вищої освіти.

Список використаної літератури

- 1. Отравенко О. В.** Інноваційні методи навчання як основа якісної професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури. *Open educational e-environment of modern University, special edition*. 2019. С. 222–230. DOI: <http://doi.org/10.28925/2414-0325.2019s21>.
- 2. Короткина И. Б.** Академическая грамотность и методы глобальной научной коммуникации. *Научный редактор и издатель – Science Editor and Publisher*. 2017. № 2(1):8. DOI: <https://doi.org/10.24069/2542-0267->

2017-1-8-13. **3. Лавриненко Т. П.** Академічна грамотність як засіб формування міжкультурної комунікації. *Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасного ВНЗ: зб. матеріалів Міжнарод. наук.-практ. конф. (21 березня 2017 р., м. Київ)*. Київ: КНЕУ, 2017. С. 60–65.

4. Шехавцова С. О. Особливості дистанційної суб'єкт-суб'єктної взаємодії в університеті. *Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін: матеріали II Міжнарод. наук.-практ. конф. (26–27 березня 2015 року, м. Суми)*. Том 1. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. С. 318–321.

5. Green B. The new literacy challenge [Text]. *Literacy Learning: Secondary Thoughts*. 1999. Vol. 7. №1. P. 36–46. Режим доступу: <http://englex.ru/about-english-for-academic-purposes/>.

6. Тяллева И. А. Обучение академическому письму как составляющая профессиональной иноязычной подготовки студентов-филологов. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер.: Педагогічні науки*. 2013. Вип. 111. С. 358–359. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2013_111_85.

7. Асадчих О. В. Теоретико-методичні основи формування вмінь академічної грамотності у студентів-японістів мовних ВНЗ України. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки*. 2016. Вип. 69 (1). С. 111–116. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2016_69\(1\)-23](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2016_69(1)-23).

8. Смирнова Н. В. Академическая грамотность и письмо в вузе: от теории к практике. *Высшее образование в России*. 2015. №6. С. 58–64.

9. Шехавцова С. О. Міжкультурна комунікація як соціально-педагогічна умова формування соціокультурної толерантності в майбутніх учителів іноземних мов. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2007. С. 16–19.

10. Огравенко О. В. Комунікативна компетентність магістрів англійської філології в умовах інформаційних викликів сьогодення. *Романо-германські мови в сучасному міжкультурному просторі: збірник матеріалів VII Всеукр. студ. наук.-практ. інтернет-конф., присвячений 100-річчю ДЗ «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка» (24 листопада 2020 року, Полтава – Старобільськ) / за заг. ред. О. М. Биндас*. Старобільськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2020. С. 60–63.

11. Радул С. Г. Формування міжкультурної компетентності майбутніх вчителів іноземної мови у процесі професійної підготовки: автореферат дис. ... канд. пед. наук зі спец. 13.00.04. Умань, 2014. 24 с.

12. Місечко О. С. Міжкультурна парадигма іншомовної освіти: що криється в деталях? *Вісник КНЛУ. Серія: Педагогіка та психологія*. 2018. Вип. 29. С. 62–71.

13. Ісаєва І. М., Кармазіна І. С. Академічна добросовісність як невід'ємна частина якості освіти. *Академічна добросовісність: виклики сучасності. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 1-13.10.2018)*. Варшава, 2018. С. 107–123.

14. Шехавцова С. О. Суб'єкт-суб'єктное педагогическое взаимодействие как механизм

формирования субъектности студента к профессионально-педагогической деятельности. *Молодь і ринок*. 2014. № 9 (116). С. 50–53.

References

- 1. Otravenko, O. V.** (2019). Innovatsiini metody navchannia yak osnova yakisnoi profesiinoi pidhotovky maibutnoho vchytelia fizychnoi kultury [Innovative teaching methods as a basis for quality professional training of future physical education teachers]. *Open educational e-environment of modern University, special edition*. (Pp. 222–230). DOI: <http://doi.org/10.28925/2414-0325.2019s21> [in Ukrainian].
- 2. Korotkina, I. B.** (2017). Akademicheskaya gramotnost' i metody global'noj nauchnoj kommunikacii [Academic literacy and methods of global scientific communication]. *Nauchnyj redaktor i izdatel' – Science Editor and Publisher*, 2(1):8. DOI: <https://doi.org/10.24069/2542-0267-2017-1-8-13> [in Russian].
- 3. Lavrynenko, T. P.** (2017). Akademichna hramotnist yak zasib formuvannia mizhkulturnoi komunikatsii [Academic literacy as a means of forming intercultural communication]. *Stratehii mizhkulturnoi komunikatsii v movnii osviti suchasnoho VNZ – Strategies of intercultural communication in language education of modern universities*. (Pp. 60-65). K.: KNEU [in Ukrainian].
- 4. Shekhavtsova, S. O.** (2015). Osoblyvosti dystantsiinoi subiekt-subiektnoi vzaємodii v universyteti [Features of remote subject-subject interaction at the university]. *Innovatsiinyi rozvytok vyshchoi osvity: hlobalnyi ta natsionalnyi vymiry zmin – Innovative development of higher education*. (Vols. 1), (Pp. 318-321). Sumy: Vyd-vo SumDPU imeni A. S. Makarenka [in Ukrainian].
- 5. Green, B.** (1999). The new literacy challenge. *Literacy Learning: Secondary Thoughts*, 7, 1, 36-46. Retrieved from <http://englex.ru/about-english-for-academic-purposes/> [in English].
- 6. Tyalleva, Y. A.** (2013). Obuchenie akademicheskomu pis'mu kak sostavlyayushchaya professional'noj inoyazychnoj podgotovki studentov-filologov [Teaching academic writing as a component of the professional foreign language training of students of philology]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Ser.: Pedahohichni nauky – Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University. Ser.: Pedagogical sciences*, 111, 358-359. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_111_85 [in Ukrainian].
- 7. Asadchykh, O. V.** (2016). Teoretyko-metodychni osnovy formuvannia vmin akademichnoi hramotnosti u studentiv-yaponistiv movnykh VNZ Ukrainy [Theoretical and methodical foundations for the formation of academic literacy among Japanese students of the modern higher educational institutions of Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Pedahohichni nauky – Collection of scientific works of Kherson State University. Pedagogical sciences*, 69(1), 111-116. Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2016_69\(1\)-23](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2016_69(1)-23) [in Ukrainian].
- 8. Smirnova, N. V.** (2015). Akademicheskaya gramotnost' i pis'mo v vuze: ot teorii k praktike [Academic literacy and writing in the university: from theory

to practice]. *Vysshee obrazovanie v Rossii – Higher education in Russia*, 6, 58-64 [in Russian].

9. Shekhavtsova, S. O. (2007). Mizhkulturna komunikatsiia yak sotsialno-pedahohichna umova formuvannia sotsiokulturnoi tolerantnosti v maibutnikh uchyteliv inozemnykh mov [The intercultural community as a social-pedagogical mind is the formulation of social and cultural tolerance in maybut teachers of the earthly regions]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka – Bulletin of Zhytomyr State University named after Ivan Franko*, 16-19 [in Ukrainian].

10. Otravenko, O. V. (2020). Komunikatyvna kompetentnist mahistriv anhliiskoi filolohii v umovakh informatsiinykh vyklykiv sohodennia [Communicative competence of masters of English philology in the minds of informational victories of the day]. *Romano-hermanski movy v suchasnomu mizhkulturnomu prostori – Romano-Germanic languages in the modern intercultural space*. (Pp. 60-63). Starobilsk: Vyd-vo DZ «LNU imeni Tarasa Shevchenka» [in Ukrainian].

11. Radul, S. H. (2014). Formuvannia mizhkulturnoi kompetentnosti maibutnikh vchyteliv inozemnoi movy u protsesi profesiinoi pidhotovky [Formation of intercultural competence in the process of professional training]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Uman [in Ukrainian].

12. Mischeiko, O. S. Mizhkulturna paradyhma inshomovnoi osvity: shcho kryietsia v detaliakh? [Intercultural paradigm of inshomovnoy coverage: how to shout in details?]. *Visnyk KNLU. Serii: Pedagogika ta psykhologhiia – Bulletin of the KNLU. Series: Pedagogy and psychology*, 29, 62-71 [in Ukrainian].

13. Isaieva, I. M., & Karmazina, I. S. (2018). Akademichna dobrochesnist yak nevidiemna chastyna yakosti osvity [Academic integrity as an integral part of the quality of education]. *Akademichna dobrochesnist: vyklyky suchasnosti – Academic integrity: the challenges of today*, 107-123. Varshava [in Polish].

14. Shekhavtsova, S. O. (2014). Sub"ekt-sub"ektnoe pedahohycheskoe vzaymodeistvye kak mekhanyzm formirovaniya sub"ektnosti studenta k professyonalno-pedahohycheskoi deiatelnosti [Subject-subject pedagogical interaction as a mechanism for forming a student's subjectivity to professional pedagogical activity]. *Molod i rynek – Youth and the market*, 9 (116), 50-53 [in Russian].

Отравенко О. В., Шехавцова С. О., Довгань Н. Ю. Академічна грамотність як засіб міжкультурної комунікації та невід’ємна частина якості вищої освіти

У статті розглядаються питання формування академічної грамотності та міжкультурної комунікації здобувачів у закладах вищої освіти. В умовах стрімкого розвитку сучасних інформаційних технологій в європейському просторі вищої освіти визначають необхідність якісних змін підготовки конкурентоспроможних фахівців, спрямованих на запити роботодавців. Метою роботи є аналіз теоретичних і методичних підходів до формування у студентської молоді навичок з академічної грамотності, яка є запорукою якості освіти, конкурентоспроможності в професійному середовищі та сфері міжнародних наукових комунікацій. Визначено, що

у сучасних умовах, зі збільшенням використання цифрових комунікаційних технологій в освітньому процесі та їх доступності, модель змішаного навчання набуває масштабного значення і може передбачати інтеграцію освітньої діяльності та впровадження цифрових комунікацій для розвитку комунікаційної компетентності здобувачів. Основу академічної грамотності складають уміння: оперувати різними «мовами», розуміти відмінності між цими «мовами», розуміти самі ці «мови». Зворотній зв'язок надає можливість студентам усвідомити та скоригувати власну активність відповідно до оптимальної стратегії діяльності в штучно створеному середовищі. На основі комунікативної взаємодії студенти та викладачі обговорюють творчі проекти, використовують цифрові інструменти та веб-сервіси проектування мультимедійних електронних освітніх ресурсів на основі системи Moodle (освітньому порталі університету). З метою підвищення ефективності фахової підготовки здобувачів та якості системи вищої освіти, освітнє середовище повинне формувати нове академічне співтовариство з академічною грамотністю, академічною доброчесністю, а в умовах карантину – приділяти велику увагу ефективній онлайн-комунікації. Для цього в закладах вищої освіти необхідно створити систему комплексного розвитку академічної грамотності, академічної доброчесності на всіх етапах освіти, що вимагає активізації обговорення цих питань у зарубіжних виданнях, які мають імпакт-фактор, фахових періодичних виданнях, на наукових конференціях, форумах, семінарах, вебінарах, тренінгах.

Ключові слова: академічна грамотність, міжкультурна комунікація, студенти, академічна доброчесність, якість вищої освіти.

Отравенко Е. В., Шехавцова С. А., Довгань Н. Ю.
Академическая грамотность как средство межкультурной коммуникации и неотъемлемая часть качества высшего образования

В статье рассматриваются вопросы формирования академической грамотности и межкультурной коммуникации соискателей в учреждениях высшего образования. В условиях стремительного развития современных информационных технологий в европейском пространстве высшего образования определяют необходимость качественных изменений подготовки конкурентоспособных специалистов, направленных на запросы работодателей. Целью работы является анализ теоретических и методических подходов к формированию у студенческой молодежи навыков по академической грамотности, которая является залогом качества образования, конкурентоспособности в профессиональной среде и сфере международных научных коммуникаций. Определено, что в современных условиях, с увеличением использования цифровых коммуникационных технологий в образовательном процессе и их доступности, модель смешанного

обучения приобретает масштабный значение и может предусматривать интеграцию образовательной деятельности и внедрения цифровых коммуникаций для развития коммуникационной компетентности соискателей. Основу академической грамотности составляют умения: оперировать различными «языками», понимать различия между этими «языками», понимать сами эти «языки». Обратная связь позволяет студентам осознать и скорректировать свою активность в соответствии с оптимальной стратегией деятельности в искусственно созданной среде. На основе коммуникативного взаимодействия студенты и преподаватели обсуждают творческие проекты, используют цифровые инструменты и веб-сервисы проектирование мультимедийных электронных образовательных ресурсов на основе системы Moodle (образовательном портале университета). С целью повышения эффективности профессиональной подготовки соискателей и качества системы высшего образования, образовательная среда должна формировать новое академическое сообщество с академической грамотностью, академической добропорядочностью, а в условиях карантина – уделять большое внимание эффективной онлайн-коммуникации. Для этого в учреждениях высшего образования необходимо создать систему комплексного развития академической грамотности, академической добропорядочности на всех этапах образования, что требует активизации обсуждения этих вопросов в зарубежных изданиях, имеющих импакт-фактор, профессиональных периодических изданиях, на научных конференциях, форумах, семинарах, вебинарах, тренингах.

Ключевые слова: академическая грамотность, межкультурная коммуникация, студенты, академическая добропорядочность, качество высшего образования.

Otravenko O., Shekhavtsova S., Dovgan N. Academic Literacy as a Means of Intercultural Communication and an Integral Part of Higher Education Quality

The article considers the development of academic literacy and intercultural communication in applicants of higher education institutions. In the context of the rapid development of modern information technologies, the European context of higher education sets a demand for qualitative changes in the training of competitive specialists, aimed at the requests of employers. The objective of the article is to analyse theoretical and methodological approaches to the development of academic literacy skills in students, which is the key to education quality, competitiveness in the professional environment and the field of international scientific communications. It has been determined that in modern conditions, with the increase of the use of digital communication technologies in the educational process and their availability, the blended learning model acquires large-scale significance and can stipulate the integration of educational activities and the introduction of digital communications for the development of communication competence in

applicants. The basis of academic literacy is comprised of the following skills: operation of diverse languages, understanding of differences between these languages, and comprehension of the languages. Feedback allows students to realize and adjust their activity in accordance with the optimal activity strategy in an artificially created environment. Based on the communicative interaction, students and teachers discuss creative projects, use digital tools and web services to design multimedia electronic educational resources of Moodle system (an educational university portal). In order to improve professional training effectiveness of applicants and the quality of the higher education system, the educational environment should create a new academic community with academic literacy, academic integrity, and, in quarantine conditions, pay great attention to effective online communication. To do this, higher education institutions need to create a system of comprehensive development of academic literacy, academic integrity at all stages of education. That requires activation of discussion on these issues in foreign publications with an impact factor, professional periodicals, at scientific conferences, forums, seminars, webinars and trainings.

Key words: academic literacy, intercultural communication, students, academic integrity, quality of higher education.

Стаття надійшла до редакції 12.03.2021 р.

Прийнято до друку 30.04.2021 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Караман О. Л.